

ПРЕМИЕРА
СТОПЕНАТА СТАТУА
НА VOLTAIRE В PARIS
- ВЕЧНА В СТИХ
ОТ
ЛЪЧЕЗАР СТАНЧЕВ

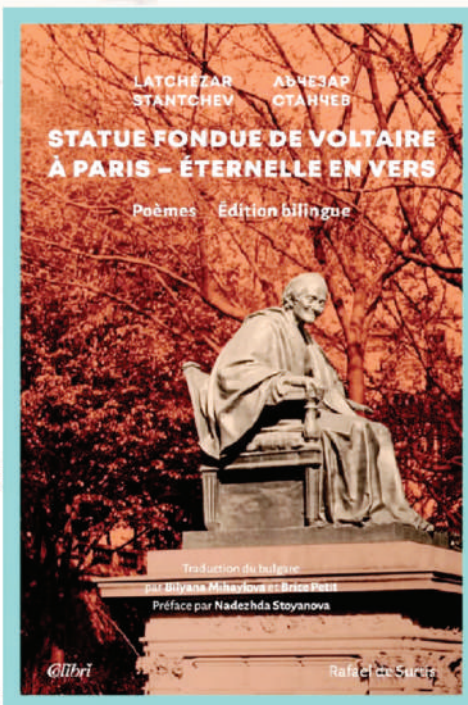
21 АПРИЛ 18:30
CASA LIBRI

УЧАСТВАТ
БОЙКО ЛАМБОВСКИ
НАДЕЖДА СТОЯНОВА
БИЛЯНА МИХАЙЛОВА

Colibri

Rafael de Surtis

- Latchezar Stantchev • Statue fondue de Voltaire à Paris – éternelle en vers
- Превод Биляна Михайлова и Брис Пъоти
- Предговор Надежда Стоянова
- Корица Иво Рафаилов
- Editions Rafael de Surtis / Colibri, 2026

ДВУЕЗИЧНО ИЗДАНИЕ

• Стихове от **Голямата годишна награда за поезия 1939 г.** – „Земя под слънце“, коментирана в есето „Щастливците от 1939 година“ от Йордан Бадев, 3.1.1940 г., брой 6168, в. „ЗОРА“.

• Лъчезар превежда „**Песен за Роланд**“ от старофренския оксфордски ръкопис, 1985 г., в стихове „**Училище за жени**“ от Молиер, 1940 г., по покана на **Николай Лилиев**, играна в Народния театър 1947 г., „**Стихий**“ от **Верхарен, 1965 г., Мюсе, Юго, Елюар, Арагон, Морис Карем, Ален Боске, ...**

• За автора: **Светлозар Игов** (1998, избрал и подредил „Капка“, изд. Жанет 45): „Поети от края на 1920-те години са голямата плеяда, която започва от втората половина на 20-те години - Фурнаджиев, Разцветников, **Багряна, Далчев, Пантелеев**. Лъчезар Станчев [поет на 1930-те години] се появява тогава, когато почти спира първият период на Атанас Далчев...

Милко Ралчев точно отбелязва, че Далчев има порив към отвъдното, докато Лъчезар Станчев е поетът на любов към земното...

Това стихотворение „Ти се връщаш“ е съвсем пряка реплика към Далчев... Бих казал не е само автоинтерпретация, а интерпретация на **Далчевата поетика, в която продължават да тежат „безмерно разочарования безбройни“**. На тях **Лъчезар Станчев** противопоставя „**любов и малка земна вяра**“. Това е противоположението на тези двама поети.“

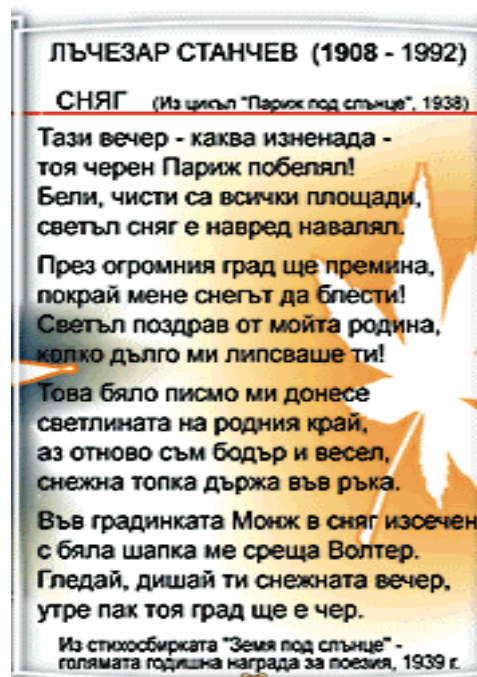
• **Валери Петров** (2004, слово при откриването на изложбата „Поета на усмивката“ в НБКМ):

„Помня, че много го обичахме... Помня, че наизуст знаехме неговите неща и всички се влияехме.

А пък най-много **Сашо Вутимски**. Той беше се изхитрил и беше се запознал с поета и с това се издигаше над всички нас, които мечтаехме за същото. И това се отрази и най-много на неговата поезия, в която когато се вглеждаме, ние които помним, виждаме до ден днешен влиянието на лъчезар-станчевия стих, както казах, разкрепостен и не само в неговата ритмика, но и в идеите на поета.“

• **Надежда Стоянова** (2026): „... Това е поезия, която иска да улови онези мигове, в които битието засиява пред човека със своята пълнота и многообразие – откритие, умело предадено в поетическата форма (нерядко в майсторски завършени сонети) и облечено в изящен в метафориката си и кристален в чистотата си художествен език, който не е останал без своите следовници.

Рядко е отбелязвана значимостта на

творчеството на Лъчезар Станчев за последващите литературни поколения, но познавачите на българската литература могат да видят отзвук от елегантната поетика на автора в тихите и деликатни гласове на **българските лирици от 40-те години** (в творбите на **Александър Вутимски** например), а след това от 70-те и 80-те години на ХХ век (в произведенията на **Борис Христов, Иван Цанев, Иван Методиев** и др.)

Настоящото издание е особена радост за българската култура, защото реконструира един забравен българо-френски поетически диалог и същевременно отваря нови възможности за неговото разгръщане.“

• **Catherine Andrieu** (2026): „В тази книга има нещо, което не се отнася само до поезията, а до една нагласа към света, близка до вътрешна дисциплина: приемане на нещата, в оголената им крехкост, в същностната им несигурност – не като примирение, а като интензивност на съществуването... Тук има осмисляне на времето, което отказва линейността: нищо не приключва, нищо не е окончателно изгубено, но и нищо не е гарантирано. Доверието не е даденост, то е непрекъснато подновяван облог.“

- **Още: Стихове-видео:** <https://youtu.be/l4yBBkS6Ffg>
- **Бивалица:** <https://www.slance.eu/>
- **Книгата:** <https://www.colibri.bg/bg/shop/poeziq~30>

Мечтата на поета
на 1930-те години

Какъв може да бъде един 28-годишен поет на геройската възраст на **Ботев**, попаднал в Париж с цел да свърже своя роден **курорт Вършец** с центъра на света, като преведе на български език в стихове най-европейския старофренски епос по оксфордския ръкопис – „**Песен за Роланд**“?

Лъчезар само е чувал, че за големи нещица трябва да чака 40 години през „адската машина на щастието“, за да се нададе **победният вик „Аой!“** заедно с бойците (някои от тях българи) от „Песен за Роланд“, чак през 1985 година. През това време той превежда „**Ад**“ от **Данте** в пълноценен съвременен – превод, който не се отпечатва, защото Радевски отсича, че не можело да се прави перестройка върху делото на класическия преводач **Константин Величков**.

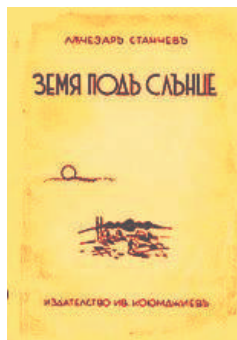
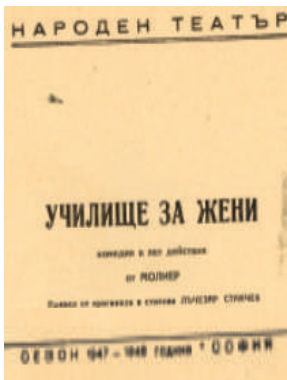
В огромния център на Европа, Лъчезар е запленил от „**Comédie-Française**“ – първият театър в света, театър на Молиер и Волтер. И веднага се чувства задължен да преведе в стихове най-забележителната творба на **Молиер** – „**Училище за жени**“, още през 1940 година, по покана на **Николай Лилиев за Народния театър** в София.

И ще пребъде мъжката сентенция: „**За глупава жена, от ум се женя аз**“. --- >>>

Мечтата в Comédie-Française

Литературен Канал „Бивалица“ www.slance.eu

Това се случва, когато Лъчезар е натрупал самочувствие след поетичното признание, дошло с Голямата годишна награда за поезия за 1939 г., коментарирана от **Йордан Бадев под заглавие „Щастливците от 1939“**. Пиесата е играна в Народния театър чак през 1948 година, след победата над фашизма.

Докато е в Париж, Лъчезар нито за миг не се отказва от балканската жестока битка в полето на поезията. Всъщност **Светлозар Игов** усеща способността на Лъчезар да реагира срещу известния и безгранично толериран от критиката **„оплаквачески синдром“**, но показва само директните сблъсъци и малко се заглежда в скритите. Когато поет се оплаква, че в Париж „нямах, любовница, нито познат“, Лъчезар не може да не откликне любовно. В стихотворението „Среща“ (сега фино преведено на френски) Лъчезар е силно убедителен към парижанка – че могат да останат непознати - без имена, когато „нали сме тук при Нотр Дам“.

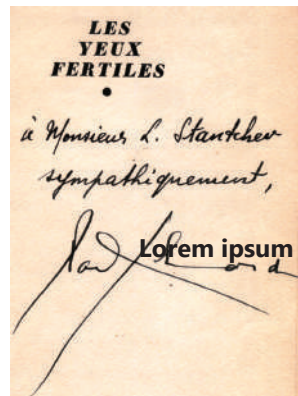
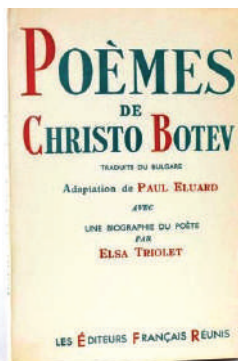
Голямата дама на поезията също е попаднала в „оплакваческия синдром“ чрез забележително определение на **Париж като „кръвосмучещ паяк“**, а Лъчезар най-другарски се притичва на помощ чрез заблестяла „паяжина“ на площада Етоал в стихотворението „Вечер“, сега блестящо на френски:

И ето спрях на Етоал
като в среда на паяжина. Париж,
стоцветно заблестял,
Париж, където щещ води ме!

Това не пречи на Голямата дама да обикне отразяването откъм Париж на своето слабо известно **представяне за Нобелова награда** в най-високото за българската литературна история събитие в чест на „Българската култура и изкуства“, организирано от **френския ПЕН клуб през 1939 г.**, публикувано като подкрепа от Лъчезар във вестник „Заря“. Така са създава многогодишно приятелство, потвърдено дори в драмата

„Две“ (Елисавета и Дора) от Таня Шахова, играна в Народния театър много години.

Лъчезар е очарован от литературно оплакваческия стих **„нямах, нито любовница, нито познат“** особено от липсата на познат. Защото знае жестокия спомен на **Елин Пелин за заедноста с Яворов в Нанси 1906 г.**, в командировката с препоръка от Шишманов към двамата „да се поотрака“, когато Яворов прекъсва командировката поради „непосилна самота“. Интересно е, че изглежда почти никой от българските поети, които са посещавали Париж като „мека на културата“ не е успял в общуването. Благодарение на високото си образование, включително в Сорбоната, още в 1937 г. Лъчезар ще потърси **познатство със сюрреалистите и дори с Елюар**. За да успее да посрещне поета с приветствена статия в най-тиражния вестник в 1950-та година в София и заедно с приятели да го убеди да преведе Ботев за изданието в Париж от 1952 г.

Кирил Кръстев в „С българи в Париж“ пише: „Така през есента на 1938 г. в Париж се събрахме доста хора от българската интелгенция: писателите **Лъчезар Станчев** и **Асен Разцветников**, художниците **Илия Бешков**, **Ненко Балкански**, **Преслав Кършовски** и **Цветана Мицева**, **Янко Анастасов**, **скулптурката Васка Емануилова...**“

Волтер, Френският и европейски символ на идеи за демокрация, религиозна търпимост и свобода на мисълта е с най-широко влияние, вече в продължение на векове. На корицата на новата книга е бронзовата статуя „Волтер седнал“ (Voltaire assis, 1781 г.) от скулптора Удон (Jean-Antoine Houdon) уголемена и излята от бронз чрез дарение от либерали и републиканци в 1867 г. и създадена на основата на мраморна статуя, която първоначално е бюст от натура в 1778 г. след премиерата на **последната пиеса на Волтер „Ирен“ в Comédie-Française**. Мраморната

статуя в по-малкия формат сега е в кулоарите на Comédie-Française.

Второ Копие на мраморния вариант се намира в **Ермитажа**, благодарение на кореспонденцията на Екатерина Велика с Волтер. В тази кореспонденция има българска връзка защото Екатерина Велика е защитила българите пред Волтер, който се отнесъл критично и Екатерина е защитила българите като част от нейната титла на император включително и на българите, става дума за българите от Волжка България.

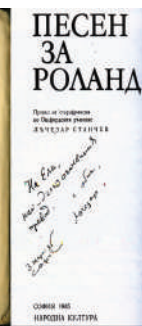
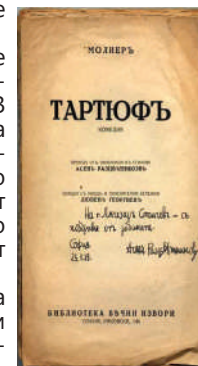
Лъчезар попаднал на българска следа във френската култура е зарадван, че този паметник от градинката Монж е бил преместен пред кметството на 11-ти арондисман - квартал, за да стане действащ символ на Парижката комуна от 1871 г. и това вече е едно голямо вълнение за Лъчезар, защото той знае, че кумира **Ботев (сега на 150 на години от геройството)** е защитил най-жарко **Парижката комуна** и комунарите комунисти в забележителния памфлет „Смешен плач“. Тогава се е случило **великото знаменателно събитие, точно пред този паметник на Волтер комунарите демократично унищожават символа на тиранията - ужасната Гилотина**.

Само след няколко месеца Парижката комуна е победена и паметникът, леко пострадал при сраженията, е върнат отново в градинката Монж, където един диктатор престъпен фашист в 1942 година ще го стопи, за да го превърне в куршуми.

Степеният паметник в 1942 г. в Париж на великия Волтер, осветил демокрацията, Парижката комуна, Гилотината, Ботев и българите на Екатерина Велика от Русия остава вечен чрез стиха на един българин от Вършец.

Благодарение на 30-годишно стихотворно приятелство с големия поет **Морис Карем от Белгия**, Лъчезар успява решително да помогне за влизането на **България в Европейския съюз**. Оказва се, че това приятелство е единствената отразена чрез снимка (след снимката на **белгийския монарх и българския президент**) най-важна културна връзка между двете държави в официалното издание по повод на събитието: **Александър Костов, „От съперници през Студената война до партньори в Европейския съюз“ (Отношенията между България и Белгия от Втората световна война до наши дни)**, Илюстрирано историческо резюме, София, 2005, 2007.

Щастливото десетилетие в 1930-те години на Лъчезар се случва с подкрепата на най-близките, на първо място от любимия брат, сърцатия романист с виталност на чинар в погледа към бъдещето **Емил Коралов, който тази година закръгля 120 години от рождението**.

Интересна е подкрепата от **Асен Разцветников**, чрез надписан превод на **Тартюф**, за насърчение към нови преводи и чрез колети с луканки за поддръжка на лъчезарната атлетичната форма. Изгубените 20 килограма, в годината край Comédie-Française, се възстановяват всяко лятото в Говедарци.

Лъчезарната звезда е **музата Елена** с любвеобилни писма, вече публикувани в римувания роман с писма „Париж и Охридската принцеса“.

Върховното удоволствие в десетилетието за Лъчезар е постигането на радостта – **Елин Пелин** да е кумът на сватбата с Елена в църквата Света София, 1941 г.

Миражната мечта на Лъчезар след сонети, преводи, „Безшумни дни“, „Пролет на булеварда“, Хора по стрехите“, „Земя под слънце“ е пиесата в Comédie-Française: **„Усмивката на Волтер за Парижката комуна стопява Гилотината“**.

Вл. Л. Станчев

Литературен Канал „Бивалица“ www.slance.eu